

החברותא

החברותא בשאנן פנימי לחברים גליון מס 203 בס"ד ערש"ק פר' בהעלותך י"ב סיון תשס"ג

פנינים יקרים

בהעלותך את הנרות אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות (ח, ב) ה' צוה לצדיק בהעלותך את הנרות פירוש כשתרצה לעלות התורה והמצוות הנקרא מאורות המתאחדים באורות העליונים שהם שבע תראה עיקר שיבא הכל אל האחדות הגמור והוא אל מול פני המנורה הכוונה אל השורש הכל והמקור העליון. (נועם אלימלך)

בהעלותך את הנרות (ח, ב) פרש"י על שם שהלהב עולה כתיב בהדלקתן לשון עליה שצריך להדליק עד שתהא שלהבת עולה מאליה. אפשר לומר שכוונת חז"ל ללמדנו שצריך לקשר את עצמו כל כך בהתורה בעת הלמוד עד שתהא שלהבת התורה עולה מאליה, אפילו בעת שהוא במל מהתורה או תאיר לו אור התורה לדבק בהשי"ת לקיים לא ימוש ספר התורה הזה (יהושע א' ח) (דברי יחזקאל)

ויעש כן אהרן (ח, ג) להגיד שבחו של אהרן שלא שינה. יש לפרש כי עשה מעשה המצוה כל ימי חייו בכוונה ורצון אחר כי דרך כל אחד שבתחילה מתעורר לטוב אח"כ נשכח ממנו וצריך לחפש התעוררות באופן אחר תמיד. והאמת כי ההתפעלות הראשון הוא המובחר לזאת אמר על אהרן שלא שינה וכו'.

קח את הלויים מתוך בני ישראל וטהרת אותם (ח, ה) ואמרו מתוך בני ישראל, יתכן כי לכפר מע"ז דעגל צריך ההפוך לאחוז באחדות אמיתי ולא בשיתוף. ולא בתולדות גאות וכיוצא, וע"י לקחת הלויים מתוך בני ישראל יכנע לב ישראל וזה יגדלם לישראל מטהר מחטא העגל, ענוה וגם עלבון יכפר להם. וגם מתוך שידעו שהקדושה באה מתוך בני ישראל וכו'.

עמדו ואשמעה מה יצוה ה' לכם (ט, א) פרש"י עמדו ואשמעה כתלמיד המוכסח לשמוע מפי רבו וכו'. לכאורה יש לתמוה על משרע"ה שהיה ענו מאוד שאמר בלשון הזה עמדו ואשמעה שהיא לכאורה התנשאות קצת. אך הענין כך הוא האנשים הטמאים בפסח ראשון באו במרת נפשם לפני משרע"ה ואמרו בלב נשבר ונדכה למה נגרע וכו' וכאשר ראה משרע"ה שפלות רוחן היה מוכסח שבקשתם תתקבל שכך נאמר לב נשבר ונדכה אלקים לא תבוז, ולזה אמר עמדו ואשמעה מה יצוה ה' לכם - לכם דייקא דבעבורכם יבוא אלי הדבור...

ובימים הקים את המשכן כסה הענן וכו' (ט, ט) נראה דהנה הצדיק כל עבודתו להעלות ולהקים את השכינה ואמר הכתוב כאשר יהיה הצדיק במדרגה הזאת ויקים את המשכן היא השכינה כסה הענן את המשכן פירוש הצדיק הזה הוא תמיד בהכנעה גדולה כאלו כסהו הענן דהיינו שעומד לפניו שפלותו וחסרונות שבו וחושב בעצמו שאינו צדיק כלל.

ונסעו הקהתים נושאי המקדש וכו' (י, א) פרש"י נושאי דברים מקודשים, יש לומר דהנה ידוע כי הצדיקים שבדור הם בתפלתן מעלים התפלות של כל ישראל אפילו מפרותי ערך. וזה ג"כ היתה עבודת הלויים להעלות תפלת ישראל, ופרש"י נושאי דברים מקודשים לשון דיבורים מקודשים שבדור ודור...

והמן כורע גד (י"א, ו) כי האדם הנותן צדקה הוא משפיע בעני ורו"ל אמרו יותר ממה שבעה"כ עושה עם העני העני עושה עם בעה"כ, וזהו והמן כורע גד הוא שהמן היה בו ענין גומל דלים שזה היה משפיע לזה גשמי וזה היה משפיע לזה רוחני...

והאיש משה עניו מאוד מכל האדם (י"ב, ג) יתכן כי הענוה לפעמים באה לאדם מצד חושבו פחיתותו נגד רוממות הקב"ה אבל לא נגד אדם, ומעלת משה רבנו ע"ה שחשב עצמו כאין אפילו מכל אדם נגד בני אדם היה חושב עצמו כאין - וזה ענוה גדולה.

והאיש משה עניו מאוד וכו' (י"ב, ג) כתוב ענו בלא יו"ד לרמז מ"ש בנמרא לא נצרכה אלא לקוצו של יוד כי כל ההתפארות של משה הוא רק מה שהוא עניו כאשר אנו רואים היו"ד בשם הויה הוא היותר גדול במעלה אף שהוא הקטנה שבהם, לכן זה עיקר מעלתו שהיה עניו ביוד רומז מעלתו שהיה חקוק כביכול בשם הויה באות יו"ד אך מגורל ענותנותו לא רצה לכתוב עניו ביו"ד וכתב בלא יו"ד...

203

שיחת הרא"ש ע"ק פרשת תרומה תש"ל נכתב ע"י הרי"פ כפי הצנחו.

הנסיון והסבל

לאחר שהגיע אל המקום אשר אמר לו האלוקים, ולאחר שעקד את יצחק בנו ושמו על המזבח ממעל לעצים, ולאחר ששלח את ידו ולקח את המאכלת לשחוט את בנו או קרא ה' אל אברהם ע"י מלאך מן השמים ואמר לו אל תשלח ידך אל הנער ואל תעש לו מאומה. אברהם בתחילה לא הבין מדוע המלאך מונע בעדו וחשב שהמלאך הוא היצ"ר שרוצה למנוע ממנו לשחוט את בנו, ורק לאחר שהסבירו לאברהם שמלכתחילה לא נצטוו לשחוטו אלא להעלותו על המזבח ולהורידו הבין אברהם למפרע שכל הנסיון היה לבחון את מדת דבקותו בהש"ת. מובן שאברהם אבינו ע"ה הכיר בכל הספור את שפלות עצמו בזה שהתגלה לכאורה כבעל מדת האכזריות מפני שלכאורה היה מוכן לשחוט את בנו אע"פ שלא צוה ה'. הכרת שפלות זו מנע מאברהם את נסיון הגדלות אשר לכאורה איך יכול אדם לעבור נסיון כ"כ קשה ולא להיות בתחושה של גדלות. אבל אצל אברהם הסיפור היה להיפך דוקא מתוך העמידה בנסיון הכיר את שפלותו ביתר שאת.

מהדוגמא של נסיון העקידה אנו לומדים שאין כל קשר בין נסיון לסבל. הנסיון מטרתו העיקרי הוא לבדוק מה מדת דבקותו של האדם להקב"ה. ואם האדם זוכה להיות דבוק בהש"ת אזי במינימום של הנסיון יש כבר לצדיק חרדה ורעדה כמו פחד מהמות, כך שהצדיק עומד מול הנסיון כעומד מול הגדרום למרות שהנסיון הוא דבר קטן מאד כמו שמוסבר אצל אברהם שההוראה היתה להעלות את יצחק על המזבח ולהוריד אותו, ורק אצל אברהם היה נראה שהציווי הוא לשחוט את בנו

הנסיון והסבל נראים לכאורה דומים זה לזה. אבל באמת הוא שהנסיון והסבל שונים זה מזה בתכלית השנוי. אצל פשוטי העם מתגלה הנסיון כדבר הקשור להתגברות ולכך נראה הנסיון כמו מה שמוגדר סבל שיש בו גם צורך להתגבר. לאמיתו של דבר ההבדל בין נסיון וסבל הוא הבדל מהותי, נסיון הוא דבר נצרך תמיד וחשוב אצל הצדיק שבכל דור. משא"כ הסבל לפעמים אינו נצרך כלל, להבהרת יתר: הסבל יכול לבא לפעמים למען תקון הנפש במה שהאדם נכשל, אך אין כל צורך לסבול כאמצעי להתעלות בעבודת הש"ת, אדרבה הסבל הוא לפעמים גורם המעכב ההתקדמות כי הסבל יכול לגרום בנקל להכנס לעצבות ואין השכינה שורה לא מתוך עצבות אלא מתוך שמחה של מצוה. לעומת זאת הנסיון מהוה כוון דרך לצדיקים שבכל דור אשר באמצעותם עלו והתעלו לטובתם ולטובת כל בני הדור.

מה ההבדל בין נסיון לסבל?

נקח דוגמא מהנסיון של העקדה. נסיון העקדה יכול לשמש דוגמא לנסיון של הצדיק. על נסיון העקדה כתוב במפורש בתורה והאלוקים נסה את אברהם (כב א) ומה היה הנסיון? ה' אמר אל אברהם קח נא את בנך את יחידך אשר אהבת את יצחק ולך לך אל ארץ המוריה והעלהו שם לעולה וכו'. מתוך המשך הספור בפרשת העקדה אנו למדים שהקב"ה לא התכוון בכלל שאברהם ישחוט את יצחק (עיין רש"י בפסוק יב ד"ה כי עתה ידעתי - לא אמרתי לך שחטוהו אלא העלהו אסקתיה אתיה). אך למען הנסיון היה נראה לאברהם כאלו קבל הוראה מהקב"ה לקחת את יצחק בנו ולהעלותו לעולה, דהיינו לשחוט אותו, ורק

שיחת קודש ממו"ר הרא"ש שליט"א

המשך מעבר קודם

203

נסיון לסבל, ורק אצל פשוטי העם ניתן לראות את הסבל והנסיון כאילו דומין זה לזה, יש להוסיף ולהסביר שלפעמים הצדיק עובר נסיונות כדי למנוע סבל מפשוטי העם. דוגמא אחת כבר הסברנו מאברהם אבינו שעבר נסיון העקידה כדי למנוע סבל מפשוטי העם. מאז ועד היום משמשת פרשת העקידה כמקור להתעוררות רחמי השי"ת וכן אומרים בתפלה: כמו שכבש אברהם אבינו את רחמיו לעשות רצונך בלבב שלם, כן יכבשו רחמך את כעסך מעלינו ויגולו רחמך על מדותיך וכו'.

עוד דוגמא מדוד המלך ע"ה הגמרא אומרת כל האומר דוד חטא אינו אלא טועה (עיין שבת נו) כן אומרת הגמרא שלא היה דוד ראוי לאותו מעשה כי בודאי היה לו הכח להחזיק מעמד בנסיון (עיין סנהדרין קז) וכל מה שהיה בכדי ללמד את כל אחד ואחד מישראל שאם חטא יש לו תקוה והראיה מדוד המלך (עיין עבודה זרה דף ד עג). ההסבר לדברי הגמרא הוא כך: דוד המלך אכן הגיע לשלמות האמיתית שלו כמו שכתוב ולבי חלל בקרבי (תהלים קט) וכן אמר דוד המלך צרפה כליותי ולבי (כו) אלא מאחר ועדיין לא היו עם ישראל מסוגלים לשלמות כזאת ואם היה מחזיק מעמד היתה נגרמת הפרדה בין דוד המלך לעם ישראל על כן בהכרח בחר במה שמוגדר כשלוו העיקר להשאר מחובר עם עם ישראל ולהיות בתוך טומאות בני ישראל על כעין זה נאמר גם על משה רבינו ע"ה שהקב"ה אמר לו בשעה שבני ישראל חטאו בעגל לכך רד (שמות כי תשא) ופרשו חז"ל לך רד מגדולתך כי שחת עמך. "מלאכים האב איך גיעניג" (מלאכים יש לי מספיק) ומה שעלית אלי הוא לא בשביל להיות מלאך אלא בשביל להעלות

יצחק וממילא עמד מול המות ממש. ורק לאחר שעבר את הנסיון בשלום הבין שהנסיון היתה נקודה קטנה מאוד.

הסבל אינו בדוקא חלק מהנסיון כי ע"פ רוב הנסיון אינו מלווה בסבל, הסבל יכול לבא לפעמים למען תקון הנפש במה שהאדם נכשל וגם אז אין לסבל כל מציאות של ממש. הלא נאמר כי מאתו לא תצא הרע והטוב (איכה ג) ואיך יתכן פתאום שהסבל הוא דבר של ממש? אלא שהסבל נוצר מחמת ראייה מוטעית של האדם. דוגמא לסבל מוטעה.

כאשר נוצר מצב של הסתר פנים המתבטא בצרה, מצוקה, בעיות פרנסה וכד'. הדרך הנכונה היא שהאדם יכריז ויאמר: גם שם ידך תנחני ותאחזני ימינך. גם חשך לא יחשיך ולילה כיום יאיר כי מאתו לא תצא הרעות והטוב. ואז הופך את מה שמוגדר סבל לאמצעי של דבקות בורא ואז הקב"ה בהכרח מתגלה. אך מי שאינו מתחזק באמונה הפשוטה וממילא כאשר נמצא במצב של הסתר פנים כנ"ל הדאגה שלו הולכת ומעמיקה, זכרונות העבר עולה במלא העוצמה מה שמוגדר גם זכרונות טובים וגם מה שמוגדר זכרונות לא טובים, ושניהם משמשים את האדם כנפט להגברת המדורה של הסבל העצבות והדכאון. לדוגמא אם בעבר היה טוב, וכעת יש הסתר פנים. אזי כל העבר הטוב משמש כביכול מקור לדאגה האם עדיין המצבים הטובים ימשיכו גם בהוה וגם בעתיד. ואם מהעבר עולים זכרונות לא משמחים ודאי שהם מוסיפים דאגה על הדאגה שכבר קיימת. ככה המצוקה הולכת וגוברת עד תחושה של מות ממש. הרי שבפועל הנסיון והסבל נראים אצל פשוטי העם כאחד למרות שיכול להיות שאין כל קשר ביניהם.

כבר נתבאר שאצל הצדיק אין כל קשר בין

שיחת קודש ממו"ר הרא"ש שליט"א

המשך מעמ' קודם

203

טומאת בני ישראל כי זהו התפקיד של הצדיק האמיתי, ואם אין בני ישראל משתדלים לטהר עצמם אומר רשב"י אני בעצמי מוכן ומסוגל להכנס בתוך בני ישראל... כנ"ל.

אכן הצדיק בנסיונות שלו מגן על פשוטי העם שלא יסבלו בחיים כמו שהבאנו את הדוגמאות מאברהם אבינו משה רבינו דוד המלך ורשב"י, הם פשוט מוכנים להקריב עצמם עבורנו אך עלינו לדעת בבירור שלא די בזה שהצדיק מוכן ללכת במסירות נפש ולעמוד בנסיונות עבורנו. אנו צריכים להיות באחדות אחרת לא נשיג כלום מאותו מסירות נפש של הצדיק. האחדות עושה חטיבה אחת תחתונים ועליונים צדיקים ופשוטי העם ולא רק פשוטי העם וכללים רק פשוטי העם אפילו העבריינים נכללים באחדות הזאת, כמו החלבנה שבקטורת והעבריינים שבכל נדרי וכו'.

את האנוש לאלוקות, ואם שחת עמך אתה צריך להיות אתם בתוך טומאתם. כך שעדיף לרבש"ע שהצדיק יהיה בתוך טומאת בני ישראל ממה שיהיה בדרגות העליונות ביותר ולהיות משום כך מנותק מכלל ישראל.

דוגמא נוספת רואים מרבי שמעון בר יוחאי שאמר: ראיתי בני עליה והן מועטין, אם אלף הן אני ובני מהן אם מאה הם אני ובני מהם אם שנים הן אני ובני הן (סוכה מה ע"ב) האמת שרשב"י יכול להיות לבד ולא צריך אפילו את בנו אלעזר כמו שהגמרא אומרת שם שרשב"י אמר יכול אני לפטור את כל העולם כולו מן הדין מיום שנבראתי ועד עתה. ואם אלעזר בני עמי מיום שנברא העולם עד עכשיו. ומה שכתוב אני ו"בני" הכוונה "בני ישראל" שכן "בני" ר"ת "בני ישראל". הענין מלמדנו שמצד רבי שמעון בר יוחאי יש נכוונות להכנס לתוך

שהשמחה במעונם

מו"ר הרא"ש שליט"א לנשואי הנכד

הבה"ח מרדכי (מוטי) פריינד ומשפחתו לנשואי
הר"ר יוסף חזן ומשפ' להולדת הבן
הר"ר יהודה גבירצמן ומשפ' לאירוס' הבן
הר"ר מנחם (מוני) מור ומשפ' לנישואי הבן

לעילוי נשמת

הר' נעים בן עזרה ז"ל נלב' ע' י' סיון

ולע"נ מרת נוימה בת לולו ע"ה

ת.נ.צ.ב.ה.

ה"ל ע"י
משרכת והברותא
רח' שני' 3

02 - 5829688 ☎

02 - 5325477 פקס

ת.ד. 5080

ירושלים 91050